

Revtepeno
Poprijeta Devica Marija

III tetra tacsaj, 12 st.

1907. dec.

Zmozna
Gospa Vogrszka

POBOZSEN MESZECSEN LISZT.

REDI GA

Klekl Jozsef, Plebános Pri Szv. Szebestjani.

Vszebina.

Klekl Jozsef: Salve Regina	353
(sj.): Zakaj szi na szveti?	357
Bozsics	360
Szveti miszjon v Beltincih	364
Bassa Iván: Iz zgodovine materecerkve	368
Sz. cs: Kaj je szociáldemokrácia	373
R. J.: Neszpameten je, ki preklinja!	378
S. J.: Cstenje dobri knig	379
Drobizs. — Glászi	382
Rednikov odgovor	384

Ki sesé liszt dáblati, naj za njega dve koroni posle na ime: Klekl Jozsef plebanos pri szv. Szebestjani, posta Battyánd, (Vasm.)

Sziromáki, ki nemorejo zdaj včaszi plácsati, kak vszako leto tak i letosz lehko po veeskrátnih sumah, ali pa, kda bodo meli naednok plácsajo!

Csiszti dohodki liszta sze obrnejo na zidanje ednoga szamosztana (klostra) v krajini Szlovenszkoj na Vogrszkom.

Premiocse leto je osztalo nanjega 400 koron. Zdaj zse mámo 800 koron.

NEVTEPENO POPRIJETA DEVICA MARIJA

ZMOZSNA GOSZPÁ VOGRSZKA. — POBOZSEN MESZECSÉN LISZT

— RÉDI GA : —

KLEKL JOZSEF

PLEBÁNOS

PRI SZV. SZEBESTJÁNI (P. BATTYÁND, VASMEGYE.)

Prihaja vszaki meszecz 8-ga. Cena 2 koroni, v Ameriko tri

Salve Regina.

Pozdravljena bodi szladkoszt nasa zaisztino lekho velimo Mariji. Lehko sze nam szrcé od radoszti gible vu tolázsbi topi, cse szi na njo miszlimo. Szládek je njén szpomin szladka je miszel na njo szladko je njeno imé szladka je njéna pomocs, szladko je njej szlüzsiti, nájsz-

lájse je pa li njo, kak mater sz detecsim szreom lübiti. Vredno jo za szladkoszt pozdrávlamo, da njéno szladkocso v tak velikoj meri nevredni vzshivamo.

Zse doszaj szmo szí nistere zroke premiszlili, za volo sterih je Marija nasa szladkoszt, pa escse keliko jih mámo. Vsze zgrüntati szmo niti ne mogocsi. Dozdaj szmo vidili, ka je Marija nasa szladkoszt, 1) ar nam je porodila Jezusa Krisztusa, ki je zrok vszeh nevol, to je greh, zbriszao z etoga szveta; 2) ár nam da pomocs v nasih tezsávah; 3) át je Jezusa Krisztusa porodila najszlájso hrano nase düse, stero pri szv. precisicsávánji vzshivamo.

Zdaj szí szmiloscsov Dúha Szvétoga premislávajmo nadale, ka je Marija za volo toga zroka tüdi szladkoszt nasa, ár je 4) szvetoj mesi mocsno prikapsena.

„Premiszlite sze — právi szv. Peter Damjanszki — kaksov zahvalnoszt szmo duzsni Mariji, i kak jo moremo zkázati, ar je to ono iszto telo Jeezusa Krisztusa, stero je Marija rodila, v utrobi noszila, sz deviskimi prszami nadajala, brezi dvojbo szmo togo tela delniki mi tüdi pri oltari; pijemo tam njegovo krv. Na to nasz vesi katolicsanszka vera, na to nasz opomina sztalno katolicsanszka matericerkev.“

Pri szvetoj mesi sze ta velika csüda godi, ka sze krüh i vino na Jezusovo, najszvetese telo i krv szpremeni, pri szvetoj mesi nasztáne telo i krv Szina Bozsega hrana i pitvina za nase lacsne i zsejne düse. Szveta mesa! Oh ti vretina, stera sze níkdár ne preszüsis, oh ti kincs nájvéksi oh ti mocs i miloscsa brezi meje — ona je ponavlanje krizsne szmrüti Jezusova i nam deli tisztó vsze, ka je na krizsi vcsinjeno: odküplenje celoga szveta.

Ali ne pozabimo, kda, kda je Szin Bozsi na krizsi za nász mirao, te je Marija pod krizsom za nász vu dühi mirála, szinovino trpljenje za nász ocsi nebeszkomi velikodüsno goridarüvala i tak vredna posztanola, naj bode „kralica mantrnikov“, i tak miloscso dobila, naj posztáne zsalosztnih i trpécsi trostarca i szladkoszt. (Knoll 117.)

Pri krizsi je Marija sztala, od mirajocsega za nasz szina je ne odtrgnjena ni edui megnjero. Vsze je presztala, vszo zsaloszt i britkoszt, naj bode znala naso prerozumeti i poszladiti.

Vidite dūse dráge keliko je ta dobra mati presztala, naj bi posztala szladkoszt nasa. Lehko premiszlimo kak nezahvalen je, ki ne prestima njéne bolezni, nego szamo njeno szladkoszt zsele vzsvitati. Trpeti szmo duzsni zanj, na njeno trpljene szí vecskrat miszlite, od njega premiszlátati poszebno pred szvetov mesov.

Szveta mesa je ponavlenje nasega odkūplenja, pri sterom je ona tūdi nazocsi i delnica bila zato szvete mcsa, vredno poszlūsanje je eden tih najdragsih darov steri sze njoj li more prikázati.

Szvéta Maticérkev nasz szama opomina na to, i nam vzgled dava, kda pri vszakoje szvétoje mesi petkrát naprej prinása njéno szladko ime, kakti 1. vu Confiteori toje obsinszkoej szpovedi pri zacsétki szv. mese, 2. vu Credo-i to je v vere vadlūvanji, 3. pri darūvanji v molitvi „Vzemi gor szv. Trojsztvo . . .“ 4. pred podigávanjom, kda sze z bozsih szvétcov szpomene i 5. po Pater noster-i to je ocsa nasi vu molitvi stera sze zacsne „Odszlobodi nasz . . .“

Njéno szladko pomocs proszi za nász szvéta maticérkev; duzsni szmo jo mi tūdi. Njeno szladko pomocs nam zsele szv. maticerkev szpraviti, zselimo szí jo mi tūdi. Njene britke pod krizsom za nász polejáne szuzé szo escse i zdaj v zsvivom szpomini pred drágim szinom, Jezusom Krisztusom; na njé miszlécs nam vsze dá szvojim bratom i szesztram, zato vnogi i vnogokrát, kda le priliko mámo, prihájajmo k szvetoje mesi, miszlimo szí pri njoj na Marijino zsaloszt, darūjmo ujéne szuzé, njeno trplenje dobromi Jezusi, ka od njega tak milosceso, tolázsho dobimo, ka nam Marija po szv. mesi tūdi zaisztina szladkoszt posztáne i osztáne.

Kak lūbléno i prijetno delo je zato szv. meso poszlūsatí, naj sze Mariji sztem dopadnemo, nam szledecsa zgodba dokazse.

Baronius zgodovinar pise od Roberta francozkoga krála, ka je on pod szvojo oblászt scseo szpraviti l. 998-ga poleg Anzsu meszta lezsécsi város Szv. Germain. Da sze je zse precí dugo zamūdo prinjem brezi toga, kabi ga mogeo dobiti i zvūn toga varasanci szo sz szvojov batrivnov vojszkov njegov precí obskodūvali, zato sze je

razszrdo i naszlanjavsi sze na szvojo i no na bozso mocs, zapovedao je varos obszeszti i po obsinszkom napodi oszvojjiti.

Varasanci szo v toj velikoj szili k Mariji sli po pomocs i na tanács ednoga redovnika njoj na cseszt vszi edno szveto meso posztlúsali i to szmileno mater za miloszt i obranbo proszili.

Po szvétoj mesi je tak velika megla naszstanola okoli grada, ka je kraleszka vojszka nikaj ne vidla i nikaj ne mogla delati; varasanci szo pa z grada lepo csiszto vidili za neprijatela i ga z sztreblov odplodili.

Jezus je ednok szv. Alani, gorecsemi csasztiteli Marijinomi ete recsi pravo: „kak je Vekivecsna Modroszt szamo edno devico zato odebrala, naj porodi zvelicsitela, szveta, rávno tak je ona szamo dühoven red nasztavila, naj on na veke deli odküplenjá kincse szveti pomocsi szvesztv i szvete mese, ka Mariji poszebno veszélje szprávi.“

Vu imenüvanoj zgodbi szo sze té recsi poresznele. Marija sze je veszelila tisztoj szvetoj mesi i iz toga veszelja je rada pomogla njo na pomocs zazávajocse.

Nikaj je ne tak dragi dár pred njov, kak szvéta mesa — ne csiszlo, ne litanije, ne poszt, ne nikaj drügo ár pri szvetoj mesi vidi jedino szvoje dete pred szvetom. Je szvet darüváno, kak nikda na krizsi, zato po szvétoj mesi nam tüdi náj raj pomága, po szvétoj mesi nasz nájbole tolázsi, po szvét j mesi, poszebno cse je sz szvetim precisicsávanjom szdrüzsena, cse njenoga szineka k szebi vzémeno, te nam nájvékso szladkocso vleva vu düso; dáva vu szrce.

Zato le k mesi po trost i pomocs Marijino! Ida teliko szvetih més mámo z veszeljom velimo; „Pozdrávlena bodi szladkoszt nasa.“

Klekl Jozsef.

(Dale).

Zakaj szi na szveti ?

akaj szte na szveti? pitao je dūhovnik trgovca, sterim szta sze zse dugo vozila na zseleznici. Trgovec premislāvle ka bi odgovoro, na zādnje pa pravi: „Zato naj szi szprāvlam pēneze.“ (Drob tinice, letnik 19.)

Ti drāgi estēvec pa znās, ka te G. Bog ne szamo zato sztvoro, dabi szi szpravlaο pēneze na tom szveti, goszpodārsztvo poveksāvao i szamo szvet vszivao. Bog te je zato sztvoro, najga na tom szveti csasztis, lūbis i njemi szlūzsis, po szmrti sze pa prinjem na veke veszelis. Zato je najbolje potrebno znati, zakaj szi na szveti, ár od toga viszi tvoja vecsna szreca ali pa neszreca. Zato szi zdaj dobro premiszlimo k dokoncski sztāroga i k zsacsētki novoga leta.

Zakaj szmo na tom szveti?

Bog je csloveka sztvoro, da bi ga na tom szveti vszigdar bole szpoznavaο, csasztio, lūbo i njemi szlūzso, po njegovi szvetih zapovedah zsvō i ednok knjemi v nebesza priseo.

Kak je szunce sztvorjeno da szveti, ogen, da szegrevle, ravno tak i escse bole je cslovek sztvorjeni, da Boga csasztis, i to edino je potrebno, kak je szam Krisztus pravo szv. Mārta: „Mārta, Mārta! szkrbliva szi i szi doszta prizadevles, pa li edno je potrebno.“ (Luk. 10, 41—42.)

Na tom szveti szi teda zato, da Bogi szlūzsis i ga csasztis, tak kak on zapovedāvle, da zsvivis po bozsih i cerkvenih zapovedah i na tenko szpuujavas duzsnoszti szvojega sztāna. Ne szi zato na szveti ka bi sze lepo oblācsο, szamo dobro jo, pio i sze veszelio, zakaj Krisztus szam pravi:

„Ne szkrbite teda rekocs: Ka mo jeli, ali ka mo pili, ali szkém mo sze oblaesili? Ar po tom vszem szpi-távajo neverniki.“ (Mat. VI. 31, 32.)

Na tom szveti ne szí, da bi péneze szprávlao bogasztvo poveksávao, zakaj „nikaj ne szmo prineszli na te szveit: gotovo pravi szv. Paveo (I. Tim. 5. 7.) Najmenje szí pa na zemli, kabi delao greh, i to ti právi zdrava pamet, ka je greh za tébe naj véksa neszreca. „Boga sze boj i szpunjávli njegove zapovedi, zakaj to je vszeh lüdih duzsnozt.“ (Pridig. XII., 13.) Bogá sze bojati i szpunjávati njegove bozse zapovedi more vszaki cslovék, goszpod i kmet, bogat i szíromák, goszpodár i hlápec; to je prva i glavna pravica nase szvete vere. Gda szí vsolo hodo, szí dobro znao, sto te je sztvoro, i zakaj szí na szveti; gda szí pa odraszeo, szí nato pozábo. Ka bode ednok z nami? Szveti Filip Nerij je szrecao mladenca i ga je pitao: „Ka miszlis zdaj csiníti?“ Mladenec njemi odgovori: „Zdaj bom sze vrlo vsio.“ Ka pa zatem, ? zatem bom pa cseden. Ka pa zatem? „zatem do me pa vszi csasztili i hválili.“ Ka pa zatem? „Zatem sze pa bogato ozsenim.“ Ka pa zatem? „Zatem bom pa szrečno i veszeló zsivo.“ I ka za tem? — Mladenec ne ve; ka bi odgovoro, da ga pa szveti Filip le dale pita njemi nevolno odgovori: „Mro bom.“ Ja mro bos, i tiszti csasz, da sze bo tvoja düsa locsila od tela, bo za tébe konec veszelic, plesza, norcsüvanja, spilanja, kincsanja pénez i goszpodársztva, telo bodo pokopali, tvoje düse pa ne bo kouca ona je vecsna, ne sztvorjena za te szvet, liki za nebésza, ka bi tam Boga na veke glédala i vsivala. Na tom szveti szí zato, da delas za zvelicsanje szvoje düse, i to je tvoj drügi namen zakoj szí sztvorjeni.

Kak pa v tom zsvljenji Bogá csasztils, lübis i njemi szlüzsis, tak tüdi delas za zvelicsanje szvoje düse.

Kak velka neszreca je za tebe csi zdaj ne csasztils Boga i ne zsvés kak pravi krscsenik! „Ka pomaga csloveki, csi celi szvet pridobi, szvojo düso pa pogübi?“ (Mat. 16., 26.) Ka de ti pomagalo, csi szí meo skrinjo puno pénez? „Szvet prejde i njegovo poszelenje“ (I. Jan. II., 16.) I pogübleni szami pravijo: „Ka nam je preszvetnoszt pomágala, ali stimanje z blagom ka nam je prineszlo?“ (Modroszt. 5., 8.) Csi ne zvelicsas szvoje düse

ti vsze nede nikaj pomagalo; csakata te pa dve vecsnosztli vnebeszah ali opekli; v edno ali v drugo prides po szmrti zdaj szi scse lahko szam zeberés — Kak zdaj Bogi szlúzsím, kak na tom szveti zsvém, takse placilo me csaka v vecsnosztli: Bog me je sztvoro, da bi njemi szlúzso v tom kráfkom zsvljenji, po szmrti pa knjemi priseo vnebesza i sze prinjem veszelio celo vecsnoszt. De pa zsvem na tom szveti szamo ednok, morem túdi szamo ednok Bogi szlúzsiti i delati za szvoje zvelicsanje, i csi zdaj ne delam za nebésza, po szmrti nebom mogeo vecs; nebésza bodo za méne zgüblena i za celo vecsnoszt. Zato sze ti sztokrát zahválím. o moj Bog, ka szi mi dao csasz i priliko premislávati to naj bole potrebno pravico.

Po »Cvetji« (sj.)

Bozsics.

Po bozsicsi, steroga zlátovüsztni szv. János za mater vszeh szvétkov imenüje, Maticérkev szvakom leti ponovi szpomin szkrovnoshti veslovecsenjá i uarodjenjá Szina bozsega, naj bi z tem naso vero pokrepila, lübézen ozsarila is naso pobožnoszt vuzsgálá na to, ka bi szpoznali i zvisáváli modroszt, dobroto i szmilenoszt bozso, stera nam je odposzlála Jezusa, Zvelicsitela nasega. Bozsics je tak szvétek hváloedávanja za vsze one neszkoncsano vnođe dári, stere je bozsa lübéžen cslovecsánszkomi národi po Jezuseki ponüdila. Záto szo krsceseniki zse od sztarinszkoga vremena mao z velkov pobožnosztljov obszlüzsáváli té szvétek, gda je „Vecsna Rejes“ proszto cslovecsó podobo na szébe vzéla, gda je Szin bozsi za nász gresnike nevolno, gingavo dete posztauo. „Edno dete sze nam je narodilo — veli szv. Ambrus — szam Szin bozsi je ono, steri je dete posztano, naj bi tebé za popolnoga csloveka vcsino. Vu plenice sze je dao on poviti, naj bi sze ti odszlobodo z mrejsz vrajsih, na zemlo je on dolisztopo, naj bi ti vu nebészah meszto zadobo . . . Kak velka je lübézen tvoja oh Bog, ki szí Sziná szvojega dao, naj bi nász szluge tvoje odszlobodo.“ Jezus sze je ponizo, ali po

njegovoj poniznoszti sze je uárod eslovecsánszki vu nébo podigno.

Gdakoli szí je szv. Bernát na vu jaszlicah lezséese bozsánszko detece zmiszlo vszigidár je vrelo njegovo szré od veszeljá. Zbúďte sze — veli on — zbúďte sze, ki szpite ino sze radújte; prihájao je vracitel k betezsniki, odszloboditel k voznikom kazács k blodnikom, ozsivitel k mrtvim, ár je on priseo, ki vu morszko globocsino pogrozi nase grehe, ki zvrácsi nase rane, ki nam nazájszprávi naso prveso esézt, stero szmo pred grehsnim szpadájom meli.“

Kak szo nigda pasztirje na angelszki glász pravili: „Hodmo vu Bethlehem i poglednimo ono delo, stero nam je Bog nazvejszto:“ tak szo i sztarinszki krscesenicje túdi radi vú Bellehem romali i ober one stalé, gde sze je Jezus narodo, szo kapelico zozidali. Ali Hadrián caszar, naj bi sze krscesenikom ona meszta pregrdila, je tá ednoga hotlivoga poganszskoga bogá dao posztaviti. Oszkrunjeno je pa bilo to szv. meszto do Konstantin caszara. Toga caszara pobozsna mati szv. Jelena je dála porúsiti bolvanszki szteber i na njegovo meszto je dála lepo cérkev podignoti. Meszto pa Krisztusovoga narodjenjá je bila edna votlina, stero szo tekáj za stalo rabili nadjo je podignjena lepa cérkev tak ka oltár rávno nad votlinav sztoji.

Bethlehemszke jaszlice, stere szo leszene bilé, szo vu szédmoj sztotini vu Rim váras pripelali, gde szo zdaj vu szrebernoj skrinji zaprete na szrambo polozsene vu cérkvi „Maria Maggiore.“ Zdaj zse szamo nisterni falat leszá jeszte, stero vszako leto na bozsicsne szvétké szkoz glazsa lelko lúsztvó vidi i postúje.

Bethlehemszka votlina, vu steroj je Jezus na szvet priseo, je 12 meter i 64 cm. duga, 3 meter i 79 cm. široka, 2 meter 84 cm. viszoka. Z cérkvi, stera je ober njé zozidana, dvoje sztube dol vu votlino pelajo. Szertél volline je sz marmorom polajstáni, sztené i feub túdi marmornati. Má tri oltáre. Eden je na jütrásnjem sztráni, tam kak dvoje sztube natlaj vküppridejo. Te oltár je eden marmornati sztol, gde 305 lampasov gori. Pod tém oltárom je ono meszto, gde je Maria Jezusa porodila. Na tom meszti jeszte eden napiszek: Eti sze je narodo Jezus Krisztus od Device Marie. Od toga meszta na stiri sztopáje

vu malo nizensise meszto tri sztube dolipelajo, gde szo nigda jaszlice sztalé, vu stere je polozsila Maria szvoje bozsánszko detece. Jaszlice szo zse netam, nego na meszti njihovih eden marmornati kamen lezsi na podobo zibela vözdubleni Na ovom kráji sztoji oltár trojih modrih kralov. Z votline sze dvera odpérajó vu drüga szv. meszta. Tam jeszte kapelica z oltárom drobne decé, grob szv. Hieronima, szv. Paule itd.

Szv. Vince je vu ednoj szvojoj bozsicsnoj predgi naszledüvajocso zgodovino napreprineszao; Eden pobozen tragovec je meo to návado, ka je na bozsicsne szvétke

edno szromasko dete, edno szromasko zszenszkoj ednoga szromaskoga moskoga vszako leto k szvojemi sztoli pozvao Tak je steo proti málemi Jezusi, Bl. D. Marii i szv. Jozsefi na te den postenjë szákazati. Na szmrtnoj poszteli sze njemi szkázsejo Jezus, Maria i József i etak szo k njemi gucsali: „Da szí tak vnogokrát gosztolüben bio proti nam na bozsicsne szvétke, ovo mi zdaj tebé tüdi pozoveino

vu nebésza, na nase vecsno goszczenje!“ Pobozen trgovec, ki sze je med szvojimi zemelszkimi szkrbmi ne szpozábo z szvoje düse, je veszélo zápro ocsi szvoje. Ti tüdi krszsanszka düsa bozsánszkomu deteti kaj dopadlivesega vesiniti nebos mogeo, kak csi vu podobi szíromákov njega nahránis, oblecsés.

Pelbárt cerkveni pizatel nam pripovedáva od edne pokorocsinéce zsenszke naszledüvajocesó zgodovino. Tá neszrecsna zsenszka je vu szvojoj mladoszti prevecs razvüzdano zsivela i szvojo düso z vnogimi grehami obtehzsila. Najednok je pa szamo bojazen od pridocse szodbe na potrto pokoro nagnolo njeno szrcé. Naj bi vsze gvüsnese pri Bogi szmilenje najsla vu szamosztan je sztopila, gde je osztro pokoro csinila. Ali pokoja je nikak ne mogla nájti. Vecskrát sze njoj je tak vidilo ka je vsze zobsztom ona pri Bogi szmiljenja ne nájde. Csi sze je na nébo zglednola, vesaszi njoj je na pamet szpadnolo, ka tá szamo csisztoza szrcá lüdjé pridejo. Csi szí je od Krisztusoviñ mok premislávála, vesaszi je njo dusnaveszt tozsila, ka je ona z szvojimi grehami Jezusove moke povéksávála. Gda szí je pa na to zmislila, ka on Jezus, koga je ona telkokrát zbantüvála, hode ednok njéni Szodec. te je malo ne vu dvojnoszt szpádnola. Vu taksih dühovnih szküsávah je mino ednok advent i priseo je bozsics. Od vnogoga dela trüdna sztoji vu cérkvi za ednim sztebrom znova britke szkuze tocsécsa. Ali nájednok je zácsalo edno dobrotívno csütenje szegrevali szrcé njéno; vu dühi vidi betlehemszko stalico, vu njoj Devo Mario, na njénih nárocsah edno lepo detece, stero szc je na ujo szmileno zglednolo. Edna szkrovna mocs njoj je právila, ka bi od toga deteta szmiljenje proszila. Záto sze ona etak moli; „Po tvojem detinsztvi, vu sterom szí za gresnika na szvet priseo, szmiluj sze meni!“ I molitev njéna je poszlühnjena. Njéna zsáloszt sze je na trosta puno vüpanje i veszeljé obrnola, stera je njo vecs do szkrádnje vöre ne odsztávila. Vüpajmo sze mi tüdi, csi szmo glih gresnicje, vu bozsánszkom Deteti, stero je na ete szvet prislo, naj bi nász od grehsnih zank odszlobodilo. Pokoro drzsécsi pravmo mi tüdi; Po tvojem szv. detinsztvi proszimo te szmiluj sze nam!

Szvéti miszijen v Beltincih.

szaszt tiszlomi, ki je csaszti vreden! Precsasztni goszpod plebános beltinszke fare szo vredni velike csaszti i zahválnoszti od szvojih fárnikov. Oni szo te prvi na vogrsko szlovenszkom, ki szo szvojim fárnikom szvéti miszijen drzsali. K tomi je med nasimi okolscsinami trbelo edno veliko porcijo dūsevne moci, batrivnoszti.

Zacsétek je pri vszakom deli najtezsávnejši. I beltinszki miszijen je bio zacsétek. Ar na vogrsko-szlovenszkom je escse nigdár ne bilo szvétoga miszijona. Pa ne záto, kak da bi szlovenszki dūhovni pasztérje ne znali. kak veliko dūsevno dobro je krisztjanom szvéti miszijen, pa túdi ne záto, kak da bi oni ne steli té dobrote szvojim ovcam prikázati; nego záto je ne bilo do zdaj pri nasz szvetoge miszijona, ar med vogrskimi miszijonarami nega taksih dūhovnikov, steri bi znali szlovenszki govoriti. Iz szoszedne stajarszke drzséle je pa niscse ne vūpao pozvati szlovenszkih miszijonarov, stere nasi lūdje zse dobro poznajo. Vszaki sze je bojao, ka do ga prevrocsi vogrskze domovine, domoljubi potvárjali, k a je nezveszti szin vogrskzi ar z lūszkoga országa pozáva miszijonare. To hamicsno bojazoszt szo potrli beltinszki goszpod plebános. I rávno oni szo na to kakti odloceni bili. Ar od njih vszaki, ki jih pozna, dobro zná, ka szo navdūseni vogrskzi domoljub. I tak nyih niscse nemre potvárjati, ka bi oni sz pozvánjom szlovenszkih miszijonarov kakse domovini protivne národno-politicsne namene steli naprejpomágati.

Zácsétek je tak vesinjeni. Iz toga zacsétka pa vszaki lehko prevedi, ka je .o vsze edno, jeli misszijonarje z Budapesta ali pa z Celja pridejo. Ar miszijonar je ne

vogrin, ne nemec, ne szlovenec, ne francoz, ne italijanec; nego miszijonar je szamo miszijonar. Miszijonarje sze ne mesajo vu politicsne i drüge drzsávne poszle, ne govorijo od szvetszke posztáve, ne od jezikov, nego govorijo od zvelicsánja düse — po onom jeziki, po sterom je lüdjé razmijo. Szvéti miszijon je düsevno delo, düsevni poszeo. Záto sze ni edno szpametno szvetszko poglavársztvo ne mesa vu szvéti miszijon i ne njemi je protivuo; ar dobro zná, ko je to drzsávi tüdi ua hszek, csi sze lüdjé po szvétom miszijoni pobolsajo. I tak preczasztüni goszpodje szlovenszki plebánosje potomtoga brez vsze bojaznoszti lahko pozovéjo celjszke goszpode miszijonare vu szvoje fare szvéti miszijon drzsat.

Szrecsna beltinszka fara, stera je med vogrszkimi szlovenecih ob prvim dobila miloszt szvétoqa miszijona?

Predugo bi bilo vsze po drobnoma popiszati, kak sze je zvršávo szvéti miszijon. Naj bo zadoszta eto.

Miszijon je drzsao 9 dni. Gda szo fárniki zvedili veszélo novico, ka bodo vu szvojoj domácsoj cérkvi meli szvéti miszijon, vsze sze je je radüvalo. Za dosztojno pripravlanje szo drzsali devetdnevico k preszvétomi Szrci Jezusovomi. Na devéti den té pobožnoszti vecsér szo sze pripelali preczasztüti goszpodje misszijonarje: Klaucsnik Mihal, voditel i Krivec Vinko z Celja, Dobzsek József z Maribora i Smid J. z Grádea. Okoli cérkvi je velika vnozsina csákala, naj more viditi i pozdraviti dobre goszpode miszijonare. Taki je obszlüzsávana pobožnoszt szv. Rozsnogavenca i potom szlednja pobožnoszt devétdnévnicé.

Zacsétek szvetoga miszijona je bio 26.-ga oktobra rano ob 6. vöri. Teda szo stürje miszijonarje i trije beltinszki dühovniki pred oltár sztopili i na pomocs zazváli Düha Szvetoga. Potom szo g. plebános prek dáli voditeli miszijona szivo stolo kakti oblászti dühovne znamenje i szvéto razpetjé. Sz tem szo voditel na predganico sztopili i drzsali zacsétni govor od cila szvétoqa miszijona.

Vszaki den szo bile tri pedge. Obilne szkuzé poszlü-sávcov szo kázale, ka recsi miszijonarov vu rodovitna szrca káplejo. Dáj Bog, ka bi té szkuzé ne zaman tekie, nego vszem szpravile pobolsanje i vecsno zvelicsanje.

Ka je genjenoszt ne szamo zvünesnja bila, toje viditi bilo pri szpovednicaj. Vszaki den rano od 5. vöre vecsér do 8. vöre je szpovedávalo najmenje 6 dühovnikov, 3 dni je pa 9 szpovednikov bilo. Taksega szteszka pa ne pomli nisce, kaksi je tü bio. Vnogi szo 3—4 dni vudné-vnoci nepresztanoma tam sztáli pri szpovednicaj, naj morejo na vrszto priti. 3500 domácsih fárnikov je dovrсило miszijoszko szpoved. od jezero vecs jih pa ne moglo na vrszto priti. Keliko zvünszkih lüdih sze je szpodrivalo k szpovednicam i opravio szpoved. toga je na tenko ne mogocse znati. Törjanszki fárniki szo najbole szilni bili. To je pa ne lepo. Ar té miszijosz je bio drzsan za beltinszko faro. Törjanszki fárniki naj proszijo szvojega goszpoda plebáuosa, naj k leti oni drzsijo szvéti miszijosz. Vrli goszpod njim to gvüsno radi vesinijo. Tak fárnikom ne de trbeló v drügoj fari szitnoszti delati.

Na Vszihszvétcovo szo prisli na pomocs z Celja g. miszijoszar Podgorsek Ferenc. steri szo do konca tü osztali.

Vrhunce vszeh predg je bila szloveszna szpráva pred izposztávlenim najszvetejsim Szakramentom na Vszihszvétcovovo poldné. Taksega plákanya i jokanja je scse beltinszka cérkev nigdár ne csüla.

Konec ali szklep szvétoza miszijosza je bio 3.-ga novembra po poldné. Teda szo naime g. miszijoszar Krivec po prelepom govori iz predganice podelili vszem blagoszlov szv. Ocsé pápé i blagoszlovili rozsnevence, krizsece, podobé, kepe i medálije. Taki potom je bilo szloveszno blagoszlávlanje miszijoszskoga krizsa i na to velikanszka processija z miszijoszskim krizsom, steroga szo trije vrli mladenci neszli. Pred Krizsom szo sle belo oblecsene i ovenesane deklice pod voditelsztvom szesztér szvetoga Krizsa. Vu-processiji sze je vdelezsilo 10 jezér lüdih.

Dobri goszpodje miszijoszarje sze esese v pondelek, 4.-ga novembra pred poldnom do 10. vöre szpovedávali; potom szo sze pa odpeláti v Radgonjo na zseleznico.

Milosztivni Jezus njim naj poplácsa za njihove lepe navuke i vnoge trüde.

*
* *

Iz dobrovelnih dárov, stere szo fárniki za missijoszski krizs i drüge potrebe vküp dáli, je notrprislo 408 Kroni 42 f.

1. Iz Beltinec	97.30	kor.
2. „ Adriánec	77.70	„
3. „ Ganicse	47.76	„
4. „ Izsakovec	42.60	„
5. „ Lipovec	40.24	„
6. „ Melinec	39.86	„
7. „ Bratonec	25.30	„
8. „ Doklezsovja	26.64	„
— Od Lipe	1.00	„

Bog pláti vszem!

Vküp = 408.42 kor.

Sztroski:

1. Missijonzski krizs	50.00	kor.
2. Foringa za misz. krizs v Radgonja	8.00	„
3. Podoba Krizztusova na krizs	40.00	„
4. Kista i zseleznica za podobo	10.20	„
5. Trijé tiakarje v Radgonjo	27.00	„
6. Dve foringi v Csrenszovce za szpoved- nice	4.00	„
7. Precsaszt. goszpodoma, Bassa Ivan plebánosi i Túll Geza kaplani za pot.	40.00	„
8. Drobne recsi: kocsisi na sztrosek, tis- larszko delo i dvá zselezniva panta pri gorposztávlanji krizsa, telegram i. t. d.	9.22	„
9. Precsaszt. goszpodom miszijonarom za pot	100.00	„
10. Precsaszt. goszpodi plebánosi za srtoške	120.00	„

Vküp = 408.42 „ Vindex.

Iz zgodovine svete materecerkve.

— Dühovni red. —

Prvi dühovnicje sv. materecerkve szo apostolje bili. Oni szo meli popuno oblaszt dühovnoga reda od zacsetka, zato szo oni od zacsetka püspecje bili. Njim je naimo pravo Jezus : „Kak je poszlae mene Ocsa tak, poslem jasz vasz . . . Vzemite szvetoga Düha . . . Idte po celom szveti ino glaszite moj evangelium.“ Jezus je pa popuno oblaszt meo, kak szam szvedocsi rekocs : „Meni je dana vsza oblaszt na nebi i na zemli.“ Szamo ka szo apostolje escse vekse oblaszti, ali bole povedano : vnoge milosçse meli, sterc szo drügim ne mogli prek dati, sterc szo k njihovim personam bile privezane, kak je bila miloscsa csüdodelnoszti, miloscsa, ka szo sze vu veri ne mogli vkaniti i krivo vesiti.

Zvün ovih zvünrednih milosztihi sterc szo szamo apostolom bile dane, szo apostolje vszo szvojo oblaszt prekda vali tüdi drügim, sterc szo greski za episzkoposz, ali kak mi navado mamu praviti za püspeke, biskupe, skofe zvali. Recs szama telko pomeni, kak opaziteo, ki pazi na pravo vero sv. materecerkve.

Okoli püspekov, ali skofov szo bili od zacsetka ma o dühovnicje tüdi od apostolov nasztavleni, steri szo vu

vszi verni krszczenieje ino püspecje od zacsetka mao s'poznali.

Rimszki püspek kak poglavar szv. matercerkve i vucsiteo vszeh narodov je znamenje i fundament jedinoszti nase, je on temelitni [fundamentalni] kamen, od steroga Krisztus gucsi, na steroga csi sto szpadne sze razdrobi. Vu triszto letah je sztao naszredi Rima vu vszem preganjanji te sztolec szv. Petra pa sztoji deenesnji den pa ga pekleszka vrata ne obladao nikdar, csi bi ga li vsza njegova deca zaosztavila. Postüjmo szv. oceso papo, kak namesztnika Krisztusovoga; püspeke, kak nase najvisise dühovne pasztere; dühovnike, kak nase najbogse prijatle, ki prle vsze zavrzsejo na tom szveti, kak bi szvoje ovce i njih düsno zvelicsanje zapüsztili.

Vcsenje, zebiranje, in krüh dühovnikov.

Ka sze vcsenja onih tiece, ki szo sze na dühovni red pripravljali, to vcsenje je bilo z csiszta drügo, kak je déndenesnje. Najveksi deo dühovnikov i püspekov je taksih bilo vu zacsetki, ki szo vu poboosnoszti i lübeznoszti poszebno napredüvali ineg Krsztszenikami. Mogli szo znati szv. pizmo csteti mo razlozsil i ino cerkveno opravlati. Szvetszko znanje je szv. maticerkev te od szvojih dühovnikov ne zselela. Bili szo zato taksi vnogi, ki szo zse prle escse kak poganje, ali zse kak Krsztszenieje iz bogatese rodovine zhajali ino kak taksi tüdi doma vucsitele meli kak deca, nego za dühovniski sztan je püspek vcsio. Zse od apostolov cstemo, ka szo ravno tak, kak Jezus szam, vucsenike sz i szpravili me Krsztszenikami, ki szo z njimi bodili ino stere szo med szvojimi potüvanjami vsili. Sola je bila edna glaszovitna za vcsenje v Alexandriji, da pa tamo je vszaki ne mogeo idti.

Szamo znanje pa tüdi ne zadoszta bilo za dühovnisko, ali skofovszko csaszti. Zse apostolje szo tak zebirali diakounse, ka szo lüdsztvo opitali, jeli szo vredni, jeli ne szo taksega oponasanja, ka bi tomi sztalisi na szramoto bili pa szo je szamo tak poszvetili, csi je lüdsztvo szvedocsansztvo dalo od njihovoga postenoga, poboosuoga oponasanja. Püspeke sz i tüdi lüdsztvo zebiralo, ar szo oni

kak sze za mesnika poszveti. Za to csi na priliko vecs dühovnikov szlüzsi pri szv. mesi, onoga, ki je na pravoj sztrani mesnika za diakonusa, ki je na levoj za subdiakonusa, ki pa kadilo noszi za akolitusa zavemo. Tih mesih redov szlüzsbo zdaj cerkveni szlüzsabnicje opravljajo vu ednoj personi, ar za vszako szlüzsbo ne bi mogle fare zadoszta lüdih brauniti pa tüdi ne ide telko mladencov na dühovniski sztán, sole szo tüdi drüge i to szo zroki, ka zdaj vsze te rede naednok — ali vu nisternih dnevaj dajo onim, bi scsejo dühovnicje biti.

Püspecje szo na düsevno oblaszt gledocs vszi ednaki, bili; nego kda sze je zse szv. vera z veksih meszt vu vesznice tüdi sirila, te szo ta tüdi mogli poszlati diakona, ali mesnika; csi pa stera vész velka bila, ali je velko okolico mela, te szo pa püspeka poszvetili ino ga ta poszlati. Te skof je teda szamosztalno ravnao szvoje lüdsztvo, nego za szvojega prednjega je li onoga drzsao, ki ga je ta poszlaó i tak je ov mesztsanszki püspek kakti poglavar tih drügih posztano, zato szo njega za metropolitó, nadskofa, nadpüsdeka, ali érseka zvali. Oblasztí je ne meo taksi nadskof ober lüdsztva drüge püspekíjo, ali skofíje, nego csi szo skofevje vküpprisli, te je on bio predszednik vu njihovom szpravíscsi.

Vecs taksih nadskofov, ali ednoga veksega dela szveta skofov, csi je vküpprislo, szo pa meli ednoga med szebom, ki sze je za patriarcho, ki je tüdi tak bio med njimi, kak nadskof med skofami.

Ednoga drzsánja püspecje pa csi szo sze zisli szo meli i majo med szebom primasa, ki tüdi ne ima drüge oblasztí med njimi, ali visenjib, szamo to, ka neprejszedi ino na red njihovoga szpravíscsa goripazi, ar skof, ali püspek szam vu szebi ma vszo oblaszt dühovno od apostolov dobleno.

Nad vszemi püspekami szveta je pa poglavar szv. ocsa rimszki papa, ki je naszlednik szv. Petra apostola, kak prvoga pape, ki ravna szv. matercerkev od zacsetka mao, i ki je zdaj jedini med püspekami, steri kda nasz vu veri i vu jakoszti vcsi, sze nemore vkaniti. Püspecje to milocscso poszebi neimajo, nego szamo z rimszkim papom navküper. Od toga je zse bio gucs vu etom csa-szopiszi letosz, ka szo to njegovo oblaszt ino milocscso

imeni skofa krsztili, predgali, szpovedavali i t. d. Ete dühovnike szo za „sztarese“ zvali, ki szo kakti sztarese bili med krsztsenikami na znanje i pobožnoszt gledocs.

Skof je meo vszaki szvoj odmenjeni kraj, vu sterom szo vszi krsztsenicje njemi podlozsní bili, kak déndenesnji vszaki ima szvojo püspekíjo, ali skofíjo. Ti drügi dühovnicje szo pa okoli njega bili na njegovo pomocs, nego szamosztalno ravnati vu szv. matericerkvi szo ne meli pravice, kak szv. Paveo píse skofom : „Pazite na vase lüdsztvo, med sterim vasz je szv. Düh Bog posztavo za skofe, ka te dobro paszli csredo bozso.“ Szv. Ignac pa píse od mesnikov : „Ne je dopüsztveno brezi püspeka krsztiti, niti mesüvati.“ To je : mesnicje szo od skofa dobili oblaszt pa szo z tov oblasztíjev delali : delili szakramente, mesüvali ino predgali, nego za mesnika je szamo püspek szmeo koga poszvetiti, kak szv. Hyeronim (Oremus) píse : „Kak dela püspek, ka mesnik tüdi ne bi znao, zvün poszvecstüvanja mesnikov.“ Z teh recsih sze tüdi to szpozna, ka je püspeka i mesnika oblaszt vu tisztom csaszi ravno taksa bila, kak je denesnji den. Szv. termo naime denesnji den tüdi szamo püspece delíjo : nego kde je velka potrebsina, tam prozti mesnik na to tüdi dobi oblaszt.

Zvün mesnikov znamo, ka szo bili tüdi diakonusje. Zse apostolje szo zebrali 7 mozsov, stere szo za diakonuse poszvetili z polozsenjom rok ino molitvov, ki szo njim na pomocs bili vu raznotálanji almostva, vu predganji, pri szv. krszti i precsisztsavanji. Taksi je bio na pr. szv. Stevan prvi manternik, szv. Lovrenc i drügi.

Bili szo tüdi subdíjakonusje na pomocs diakonusom ; lektorje, ki szo szv. píszmo i cerkvene knige csuvali pa goricsteli pri bozsoj szlüzsbi, ákolitje (dvorbencije,) ki szo oltare, cerkveno pranje poszkrbeli ino pri szv. mesi dvorili ; exorcisztje, ki szo z molitvami i posztom hüdoga düha z obszedjenih vögonili ; osztíarisnje (vrtarje), ki szo na csisztoeso cerkve goripazili pa na red, pa vu csaszi preganjanja szo szkrivoma pozvali krszczenike k bozsoj szlüzsbi ino pri vrtaj pazili, naj pogan ali neprijateo notri ne pride.

Vszech tih redov zdaj zse poszabi ne uaidemo, nego vszaki dühovnik je me more vsze po redi gorivzeti prle,

mozsje navadno szpoznani bili pred vszov obesinov, steri szo pod zebiranje prisli.

Z kaj szo pa zsvieli dühovnicje? Szveti Pavel apostol pise „krüh szam szi szam zaszlüzso : ne szamvam na teher bio.“ Nego to je szamo te mogocse bilo, kda sze je duzse na ednom meszti zdrzsavao. Csi je okolihodo, je iz álmostva krsztsenikov zsivo poleg recsi Krisztusovi: „Ki oltári szlüzsi, naj s oltara zsive!“

Pa tak szo bili tüdi drügi dühovnicje: Ki je meo kakso szlüzso, mestrijo itl., on je to duzse pelao, dokecs je mogeo; kde szo pa vecs ne mogli tak zsvieli dühovnicje, ali za volo preganjanja poganov, ali za volo vnogoga dühovnikoga opravila, tam szo meli te tretji deo z daritve krsztsenikov, od steroga je gucs bio pri piszmi szv. Jusztina pa vu vnogom meszti szo krsceseuki deszetino davali, kak je zse vu sztarom zakoni zapovedano bilo izraelszkomi narodi.

Szledkar — vu 3-tjem sztoletji je szv. maticerkev zse prepovedala dühovnikom drüge szlüzso zato, ka szkrbi dühovnikove szvetszke ne bi dūsam na kvár bite — od listzoga mao szo z csiszta z deszetine i álmostva zsvieli. To je tüdi szrok, ka je te pomali v navado i szledkar v zapoved prislo, ka sze dühovniki naj ne zsenijo, naj csiszto zsivejo, i naj tak od vsze zemelszke szkrbi odszlobodjeni z dūsov z telom düsevno zvelicsanje szvoje obcsine obdelavajo.

Lepi jc bio i je dühovni red ino vu csaszli vszikdar vu szvetoj materi cerkvi. Postüvanja je vreden, ar te red je on, steroga je Bog nasztavo dūsam na pomocs, kakti za sker, stero vszaki te lahko nüca na szvoj haszek, kda scse. Odvezani vszege vezalja i szkrbi zemelszke, naj vszikdar kredi bode onim, ki scsejo njegovo pomocs, naj sze ne boji poti, ne tezsave, ne betega, niti szmrta, csi sze szamo vüpa, ka Krisztusi z tem düse pridobi. — Molte za szvoje dühovnike, lübi csteveci ino je poszlühnite; bog-sih prijatlov szi na szveti tak ne najdete, kak szo oui, ki sze vam za düse szkrbijo.

Bassa Ivan

Ka je szociáldemokracia?

Kaj je právi cio szociáldemokrátov?

Dosztakrát celo posteni, rédni i csedni lüdje, ver-vajocsi Krisztjani sztopijo med szociáldemokráte, ar verjejo njihove lazsi. Ar szociáldemokráti iz celoga grla glászijo, ka je njih cio ne drügo, kak delavce do bolsega, lezsejsega zsitka pomocsti.

Ali iz onoga, ka szam do zdaj vu etom liszteki szpi-szao od szociáldemokrácije, more vszaki cseden szlovenec previditi, ka je právi cio szociáldemokratov ne to: pomá-gati delavcom, nego odsztrániti, vöztrgati iz szreá lüdih krsesanszko vero!

Da, to je právi cio szociáldemokrátov: lüdsztvo raz-drázstiti proti dühovnikom i proti szvetoj Matericérkvi! Ar to pela k nevernoszti. Záto gucsijo vszigdár, ka popi, baratje i nüne zaman zsivejo, ka nikaj ne delajo, szamo dobro jejo i pijéjo; ka praj popi lüdsztvo nehájo vu nez-nanoszti, naj tak morejo dale z lüdsztva zsveti. Kelko recsi, telko lázsih! Sto je pa vesio lüdi od zacsétka krs-csanszke vere do najnovejsega vremena pizati i csteti, csi ne popi i baratje? Sto je pa posztavo prve sole, csi ne szveta Maticérkev? Szociáldemokrátov je escse dugo ne bilo na szveti, gda je zse polog vszake cérkvi sola sztála. I sto je pizsao nigda, pa pise tüdi dnez den csedne knige za lüdsztvo, csi ne popi? Ali szociáldemo-krátje morejo lagati proti popom, ár ovak nemrejo lüdsztva med szvoje skrámple dobiti!

Da, to je právi cio szociáldemokrátov: szvétí hizsni zakon i krisztjanszko solo odsztrániti! Ar dokecs sztoji krscesanszki hizsni zákon, tecsasz necsisztnike vszaki posteni cslovek zo psze drzsi; to pa szociáldemokrátom jáko boli, oni bi radi brez vüzde zsiveli. I dokecs sztoji szveti hizsni zakon, tecsasz sze deca od ocsé i od materé pobozsnoszt, hogabojaznoszl, molitev vesijo. To pa tüdi pesése szociáldemokráte; ar oni bi radi bili, csi bi drügi tüdi ne molili Bogá, ne hodili k szvetoj Mesi, k szpovedi i precsiscsávanji. — I dokecs deca vu krisztjanszko solo hodijo, sze tam vesijo Krisztusove navuke vekivecsne bozse resznice; i tak szociáldemokrátí morejo prle veliki trüd meti, dokecs té szvéte navuke vöztrgajo iz szreca lüdih. Oni bi pacs najraj bili, csi bi gotove pogane dobili. Záto zselejo, naj sze deca v soli ne vesijo krscesanszkoga navuka, katekizmusa i biblije, naj nikaj ne csüjejo od vecsnoga zsitka, od kastige i nájema. — Ali zaman zakrivajo szociáldemokrátje szvoje hüde námene, dnesz den zse vszi csedni lüdjé znájo, ka oni nikaj dobroga ne namenijo.

Kaksa lazsi szleparija je te. gda szociáldemokrátje glászijo, ka oni scséjo sztális delavcov popraviti, njim bolso plácsó i lezsejsi zsitek szpraviti: to szvetlo vidimo z toga, ka sze oni proti posztávlajo vszakoj taksoj právdi, stero vláda na pobolsanje delavszkoga sztána scsé posztaviti.

1893. leta je nemska vláda drzsavnomi zbori predlozila novo právdo ali törvény za aszekurácijo betezsnih i obsztaranih delavcov. Poleg té právde vszaki betezsen i obsztarani delavec dobi posteno plácsó z stere vu dnévaj betega i sztároszti lehko zsive; szamo sze more zapiszati dati vu to orszácsko delavszko kaszo i vszako leto edno málo dácsó notriplácsati. Drzsáva pa toj kaszi vszako leto vecs millionov pomocsi dá. To je edna práva krscesanszka právda za delavce. Ali miszlite, ka szo szociáldemokrátí z veszeljom pozdrávlali to novo i dobro právdo? Ne! Nego proti njoj szo govorili, pizsali, na drzsávnom zbori szo pa proti njoj dáli votume! Sz tem szo pred vszem szvetom pokázali, ka szo oni ne prijateljje delavcov, ar szo ne steli dovoliti té dobre právde, ne szo voscsili delavcom na sztáre dni i na csasz betega vszakdanesnjega krüha! Szreca, ka je na nemskom drzsávnom zbori vecs

katolicsanszkih posztancov, kak szociáldemokrátov; i katolicsanszki poszlanci szo to právdo dovolili.

Rávno tak sze je godilo zimosz v Budapesti. Vlára je predlozсила novo právdo, poleg stere drzsina na marofaj more dobiti vékso plácso i konvencio z najlepsega zrnja i vszaki zákonszki pár za szebe edno hizso. Poleg té pravde szo tüdi vszi polodelavci, ki naimre drüгим polszko delo oprávlajo, aszekurerani na vremen betega i sztaroszti. I szociáldemokrátí szo sze z té právde norca delali, proti njoj govorili i glászili. Ar oni nescsejo, ka bi marofszkoj drzsini i drüгим polodelszkim delavcom dobro slo. Ar znájo, ka jih tak ne bodo mogli k szociáldemokráciji zapelati.

Ki novine csté, tiszti zná, ka je to: „börze“. Börze je za kmete najvéksa neszrecsa; ár na börzi delajo ceno za szilje. Zrok toga, ka je szilje zse vecs let tak málo ceno melo, je to, ka szo bogati zsidovje na börzi na fál ceno delali kontraktuse, Börze je plac ali szenje za peneze; tam sze odájo i küpijo drzsávni duzsni liszti, akcijs, lozi ali szrecske i tüdi tam sze küpi i odá psenica i drügo zruje po szto i jezero vagonah, — ali to szamo na papéri, v pizmi. Ar ki tam psenico odáva, tiszti na vékse niti ednoga zrna neima. Tá küpsija je szamo za to, ka csi psenica za eden meszec, ali za vecs csasza vékso ceno dobi, kak jo je eden na börzi v kontraktusi naprejodao, te on more ovomi, steri je naimre od njega küpo, razlocsek cene plác sati. I tak sze na börzi veliki „gsefti“ delajo. Tam vnogi v ednom dnévi bogátec, drügi pa szíromák posztáne.

I gda je nemska vlára právdo predlozсила proti kriticam, stere sze na börzi proti kmetom delajo i poleg stere právde bi börze tüdi mogla drzsávi dácsó placsüvali, szo szociáldemokrátí znovies proti toj novoj právdi glászili. Zakaj? Záto, ar oni to zselejo, naj kmétszki sztan dolpride, ár tak oni tiszte na nikoj szprávlene lüdi lezsej k szebi zapelajo.

Najbole grdo je pa to, ka csi steri szociáldemokrát potrebüje delavce, njim rávno najbole szlabo plácso dáva. Vuoge példa mam. pred szebom, ali tú nega meszta, ka bi je popiszao. Té példa kázsejo, ka rávno szociáldemokrátíni fabrikanti, meisztri i trgovei najbole gülijo szvoje

delavce. I tej vüpajo predgati, ka oni scsėjo delavcom sztan pobolsati!

Nadale naj pokázsejo szociáldemokrátje szamo eden spital ali szírotinszko hizso, stere szo oni za szvoje peneze posztavili?! I gde, v sterom spitáli hránijo szociáldemokrátí betezsnike tak, kak na priliko szmileni bratje, ali nune — brez plácse? I gde, v steroy soli vsijio szociáldemokrátje deco, kak na priliko katolicsanszki redovniki i nüne-brez plácse?

Ne szociáldemokrátje szo ne tisztí lüdje, steri bi komi pomágati steli! Vu njihovom nevernom szrci ne rasztėjo rozsice krscsanszke szmilenoszti!

1901. leta je na Nemskom jáko osztra zima bila i poleg toga szo vnogi delavci ne dobili dela. Teda szo dobri dühovniki za sztrádajocse delavce vu cerkvah milodáre nabírali, klostri szo pa vnogim delavcom obed dávali. Na to je edna szociáldemokrátna novina (Augsburger Volkszeitung) etak píszala: „Nehájte je glád trpeti! Tak njihov düh najde skér i priliko, stera je k bolsemi sztáni pripela!“ Tak! To je konec szociáldemokrátne modroszti: „Nehájte je glád trpeti“, szíromake i sztrádajocse, naj tak njihov düh nájde pot k bolsemi sztáni, naimre k szeciáldemokráciji! No i sz kem vtisajo szociáldemokrátí njihov glád? Sz tem, ka Doga bláznijo i celi szvet ogrizávajo?

Ali ka csinijo tei glaszni predgarje bratovszke lübavi, ka csinijo oni za obtersene mále kmele, ka za delavce i ka za sztrádajocse? Ka csinijo szociáldemokrátje? To, ka od zapelanih szíromaskih lüdih velike sume penez pobirajo za drúzstveno dácsó!

1901. leta — tak píse njihova novina — szo nemski szociáldemokrátje szamo v meszeci Auguszti notrzéli 381,520 korun, vö szo pa dáli 330,145 korun! Vu 1891. leti szo vszi nemski szociáldemokrátni delavci 1.340,000 korun plácšali za drúzstveno dácsó. Vu 1899. leti sze je tá szociáldemokrátna dácsa zse na 9,224.000 korun zdignola. I tak szo szociáldemokrátni voditelje na Nemskom vu 9 letaj vsze vküp 38 million i 400 jezér korun pobrali od szíromaskih delavcov! Z té velike drúzstvene dácsé je leta 1901. na vszakoga delavca prislo 15 korun i 60 filerov. Nemska drzsáva szamo polojno telko dácsé

pobira od delavcov. Pa nisteri delavci escse vecs placšü-jejo szvojoj družstvi, kak na priliko stamparje na vszako leto 68 koron, to je: deszétkrát telko morejo placšüvati szociáldemokrátnomi družstvi, kak országi!

Pa ka dela szociáldemokrátno voditelsztvo sz telkimi penezi? Jeli z toga szíromaski, sztrádajocsi i betezsni delavci kaj dobijo? Kaj pa ne! — Z teh penez szí najobprvim voditelje veliko plácso vzemejo. Eden szociáldemokrátni voditeo na leto 5—6, pa escse 10 jezér koron plácse vlece od družstva. Jeli, za to je vredne lármati i pope simfati! Záto szo sze escse vszi voditelje szociáldemokrátov, vszi njihovi pizšátelje i agenti obogatili!

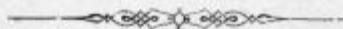
Obdrüjim obrácsajo té peneze na sztrájke, to je: vesászi vu ednoj fabriki, ali vu ednom celom váراسi henjajo vszi delavci delati, ar njim fabrikanti ali njihovi goszpodje nescsejo plácse podignoti. Dokecs trpi sztrájk, dobijo delavci od družstvene kasze pomocs, naj morejo zsiveti. No, csi je sztrájk pravicsen, csi delavci zaisztino bozsno plácso májo, csi je fabrikanti i njihovi goszpodje vu isztini gülijo. tak proti tomi mi nikaj negovorimo. Ar delavci tüdi májo pravico za szvoje delo posteno plácso zseleti, proti krivici sze pa brániti.

Obtrétjim obrácsajo té peneze na drzsávne volitve. Z toga pa znovies voditelje májo dobiecek; ar delavci njé zvolijo za szvoje poszlanike (követe). To je pa dober „gseft“, ar eden drzsávni poszlánec na Nemskom i öszterajszkom má na leto 10 jezér, na Vogrszkom 8400 koron plácse.

I obstrtim obrácsajo té peneze na novine i lisztnike. Vnogo noviu i lisztnikov posilajo med lüdsztvo. Vu vszeh teh szpizsaj zvisávajo szociáldemokrácijo vise vszega, obešüjejo lüdem, ka njim oni — csi na oblászt pridejo — szprávijo lehki, blázseni zemelszki zsitek, ka ne bode trbelo vecs porcije placšüvati, ka ne bo vecs goszpodov i popov, nego vszi lüdje bodo ednáki delavci. Zapelano lüdsztvo té i szpodobne navuke, té vélke lazsi vszaki den esté, záto je na szlednje verje.

Sz—cs.

(Dale.)

Neszpamenten je, ki preklinja!

Ki na právom meszti má glavo, necsini nikajoredua dela, vszakse njegovo csinejnje na niksi cio kázse, vu szaksem je to ka: „zakaj:“ Pitaj tolvaja, zakaj krádne? On ti odgovori, naj szí peneze szpravi, i vrednoszt, naj szí leko zsvilejnje zagvüsa: ovo tolvaj ma szvoj cio.

Zakaj delas vu szvétesnyi dnévaj? Ka bi szí vecs mogeo szpraviti. Blodis zagvüsnó; ali znás niksi cio pokázati? Detas, zakoj, Sz ednov recsjov, kamakoli sze oberném, od vszaksega csüjen kakse zroke, vszigdár vidim kaksí cio. Ali oh ti preklinjavec ti neimas cila zakaj razlevles tvoje püszte recsi! Morebiti po preklinjanji de p zsep pun zlátom? Preklinjajocs ti bole ide tvoje delo? Szrcsnejsi najem dobijo tvoja opravila? Ne. Ka szí szprávis ztemi lagojimi recsmi? Nikaj. Zakaj szo teda te telikajse püszte recsi? Neves odgovoriti, mucsí, pa bi zdaj mogeo gucsati. Drügi hip mucsí te, kda szí inda preklinjao i osztánes szpameten cslovek.

R. J.

Cstenje dobri knjig.

Dragi estevci, celo leto szmo zveszéljom esteli Marijin liszt steri nam je doszta lepi navukov prinásao za nase csaszno, i vecsno zsvljenje. Zato szí ga je mogocse, ka szí ga páli na rocsimo za drügo leto, i sirimo kelko tüdi drügi varocsijo zato vam sesém napiszati, kak jako hasznovito je za csloveka cstenjé dobri knjig.

Cstenje dobri knjig je jako hasznovito, ár razveszti razum i nagible volo za dobro.

Sz katekizmusa známo, da krszcásnszka pravica sztoji vu tom: ogibli sze hüdogo i delaj dobro. I esi scsés zsviteli po kresásnszkoj pravici, mores znati razlocsiti dobro od hüdogo, hüdo je greh: szloba nagenja nasa pokvarjena natura szkúsávánje hüdogo düha, stere nasz vszigdar napelávlejo v greh; med dobro pa szpadajo csednoszti, i od taksi recsih pisejo dobre knjige. Gda estés takse knjige vuzsgé sze poszvét v tvojoj düsi i vu toj szvetlobi dobro vidis odórnoszt greha i lepoto csednoszti. Sto ne esté taksi knjig neve: kak jako szovrázsi i kastiga G Bog grehe, i kak jako lübi i kak obilno plac süje csednoszt. Csüdivati sze zato nemremo, da teko lüdi blodi po gresnih potaj i zakaj; Ar ne estéjo dobri knjig.

Cstenje dobri knjig je po recsáh szv. Gregora Velkoga gledalo vu sterom gleda düsa szvoj sztán. V tom gledali dobroga cstenja zapazis na szvojoj düsi csarne piknje grehov, ali pa naj lepse cvetlice krscesanszki csednoszti.

Cstenje dobri knjig razszvejti csloveka, i ga nagible za dobro. Ar dosztakrát cstenje dobri knjig zbüdi mlácsnoga

krscsenika i ga nagne, da zapüszli szvoje gresno zsvljenje i zacsne zsvieli po bozsi zapozedah. Cerkvena zgodovina nam to potrdjavle. Cstenje dobri knjig je szpreobrnolo szv. Augustina, szv. Ignacija, szv. Trezo i escse doszta drügi pobožsni mozskov i zsenzsek, mladencov i deklin. Tüdi tebi de hasznilo csi bos rad csteo dobre knige, csi dober ali lagoonih, ocsa ali szin vucsiteo ali vucsenik. Haszni vszakomi, steri prav csteo dobre knige.

Cstenje dobri knjig priporacsajo naj bole szlávni cerkveni vucsitelje: szv. Ambroz, Augusztin, Hijeronim, Ferenc Szaleski i Alfonz Ligorszki. Tüdi jesz vam priporacsam, dragi cstevci cstenje dobri knjig posebno pa Marijin liszt, sterih je za volo nasz pizani. Ar dnesz den sze vszi narodi vesijo, zato tüdi mi szlovenci neszmmo za osztati za drügimi. Ar nevednoszt je velka nezreca za csloveka na telo i düso gledocs. Zse csi je kaksi cslovek neveden pri vesztvi kak szlabo njemi ide na szvejti ka pa csi je sto neveden pri szvojoj düsi, kak zsalosztno je za njega. Zato je pa dobro csi vecskrát cstémo dobre knige, ar tam sze navcsimo naj bole kak moremo zsvieti csi scsemo ednok szrečno mrejt.

I tüdi sze navcsimo G. Boga i Marijo lübiti, ali to je ne zadoszta csi mi Boga lübito, moremo tüdi szvojega blizsnjega lübiti. Katekizmus pravi ka te gda za njegovo düso szkrbimo. Z blizsnjega düso mo naj bole szkrbeli csi mo sirili dobre knige, posebno Marijin liszt.

To pa tüdi znamo ka je G. Bog obecao placilo, csi blizsnjemi damo kupico vodé, ali kelko vékse placilo mo lehko csakali csi mo za njegovo düso szkrbeli. Vej pravi szv. pizmo. „Sto povrne gresnika od njegove krive poti, odszlobodi njegovo düso szmrti i pokrije velki racsun grehov.“ (Jak. 5, 20.) „I szv. Krizosztom právi csi bi razdelo vsze szvoje vérsztvo szirómakom denok je to ne telko, kak csi szpreobrne szamo edno düso.“ Zato pa dragi cstevci cstimo radi. Marijin liszt, i kelko je mocse sirimo ga med drugimi naj sz ga tüdi drügi nerocsijo. Ar je zsalosztno to ka nasz je na vogrszkom vecs kak szedemdeszet jezér szlovencov katolicsanszki i denok tak malo narocsnikov ma Marijin liszt. Zato pa proszim naj bole pre dráge moje poznanee naj bi vecskrát preporacsali lüsztvi

Marijin list naj bi szi ga vszaki narocso esi je li kolieskaj mogoci. Velka szreca de za nasz vsze esi mo radi esteli dobre knige. Ar te sze ozsivi vu nasz práva vera, mocsno vupanje, i vrela lübezen do G. Boga i blizsnjeg. I szrečni mo eti naszvejtí, i szrečni ednok vnebézaj. Ar to milosceso nam szprosi Marija esi mo razsirjávali njeno csasztenje. Zdoj pa na zadne vszem narocsnikom i cstevcóm zselim veszéte Bozsicsne szvétke i szrečno novo leto.

S. J.

Drobizs. — Glászi.

V Bodonci. (Szebestjanszka fara) sze je lepa szláv-
noszt vrsila novembra 17-ga Te den je naime blagosz-
loveni novogoriposztavleni krizs na pokopaliscei po precs.
g. Bednarik Rudolfom plebanosom od Grada, ki szo te
trüd dobrovolni bili na szebe vzeti meszto g. okroglin-
szkoga esperesa, ki szo zadrzsani bili.

Zdomacse cerkvi je velika precesija sla k lepo okin-
csanomi krizsi, stero szo meszto betezsnoga plebanosa g.
Lenarsich Mirko tisinszki kaplan vodili. Lepo je bilo viditi
v belooblecsenih deklin veliki sereg, kak sze je z ovov
vnozsinov lepo molecs i popevajocs po bregah in dolah
oddaljavo od doma med zvonjenjom in sztrelov ino
priseo na zselno meszto, kde je zse vsze natlacseno bilo
katolicsanszkih ino nekatolicsanszkih lüdih. Po blagoszláv-
lanji je bredga bila, stero szo g. Kúhar Alojzij kaplan od
Gráda meli, v njej lepo szlavecsi Krizsanoga.

Da je te den zse prekeszno bilo sz precesijov domo
priti, na drügi den szo toj duzsnozti bodoncsarje ino
fárniki zadosztavcsinoli hvalodávajocs Bogi za to veliko
milosco.

Da zaisztino velika miloscsa je to, ka tam, kde je
edno ti najvéksih krivoverszkih gnezd, kde je porüsena
katolicsanszka kapela, kde je zse zacsela katolicsanszka
vera vümirati, ár je zse szkoro szto let niksega znamenja
tam nájti ne bilo, ka Jezusovi právi verniki tam tüdi

sztanüjejo, tam sze zdaj na ednok prebüdi mála katolic-sanszka csredica i szi gorposztlávi znamenje Zvelicsitela, naj je to znamenje, te krizs glaszno opomina : katolic-sanci szte, Jezusova drága detca szte, ráj mreti, kak vero právo zatajiti. Jezus je tüdi ráj mro, kak biz nébe prineseno jedino právo vero katolicsanszko za volo besz-nih zsidovov zatájo.

Komaj 15 hizs i szo szi itak tak lepi szpominu szpra-vili, vredni szo záto hvále i naszledüvanja od sztráni vszeh katolicsancov.

Darüvali szo na krizs : Imánje Szápáry-ovo iz Krájne hrászt ; Drobec Jozsef, Vlah Mihál, Janzsa Stevan, Klekl Jozsef 10 K ; Vlah Jozsef 8 K ; Dündek Mihala dovica, Ketis Alojzij, Schnofl Károl, Vuacsak Stevan, Vlah Károl, Keréc Ana 6 K ; Szakovics Mihál, Obál Julia 5 K ; Bokan Lena 3 K ; Ciglar Matjas, Drobec Imri, Szakovics Margeta, Ferkacs Jozsef 2 K ; Vlah Miklos, Vogrincics Aleksij, Celec Jozsef, Csrapnják Lena, Kovács Rozalija, Szlamar Lena, Vogrincics Adela, Vuacsák Mihál, Talijan Marija 1 K ; Dravec Treza 1 K 20 f ; Jerjék János, Jerjék Lena, Vuacsák 20 f ; Szakovics Eva 40 f ; Dvá ofra 19 K 44 f. Vküp 135 K 64 f.

Vszem Bog pláti ! Vszem za trüd zadáre naj plácsa bo, ka sze je tak lepo po blagoszlávlanji popevalo :

Oh szveti krizs zsvilenja lücs

Oh szveti krizs nebeszki klücs . . .

Vszem naj nebo odpré krizs i vekivecsno zsvilenje dá !

Dr. Franc Ivanóczy tisinszki esperesi plebanos szo za csasztnoga kanonika imenüvani. To ne iszkano, ali zse davno zaszlüzseno cseszt je vredna oszeba dobila. Iz szrea njim voscsimo : na vnoga leta !

Pri Szvetem Szebestjani je z velikov szlovesznosztjov obhájano tekocsega meszeca 8-ga dné blagoszlávlanje : orgol, podobe skapulerszke Device Marije, Szv. Szebestjana patrona farne cerkve, i dvá angela sztojeicsiva na velikom oltári Blagoszlovlene szo zvün toga szlike na szteni, kakti : szv. Rozalije, szv. Terezije, szv. Mihaela, szv. Jánosa, Jezusa Vuacsitela, szv. Ivana Krsztitela, szv. Franciska i szv. Apostolov Petra i Pavla.

Blagoszlávlanje szo v. cs. goszpod kanonik i esperes tisinszki Dr. Ivanóczy Franc opravili, kakti i predgo.

Vecser je velikanszka precesija i edno vüro trpecsa molba oltárszkoa szvesztva dokoncsala szlovesznoszt. Ta molba, szloveszno preszvetlenje cerkvi i precesije, genljive peszmi, gorecse molitvi ka drügo szo pomenili, kak zahvalnoszt iz szrca kipécso, ka sze je fárnikom po dobrom Jezusovom Szrci, po pomocsi Marijinom i pod varsztvom szvetoga Jozsefa poszrecsilo zapüscseno cerkev ponoviti.

Na okincsanje cerkveno i to szlovesznoszt je dáno z Proszécske vészi 25 K 23 f. z Dankovec 7 K 40 f; z Macskovec 5 K 27 f; z Salamenec 9 K 40 f; z Bodonec 4 K 40 f; od Szv. Sebestjana 36 K 10 f. Vküp **88 K 05 f.** Bog pláti. Jezus v okincsanjoj cerkvi i v nasm szrci naj zsive!

Rednikov odgovor.

Vszem pizatelom i narocsnikom zselem iz szrca veszele bozsicsne szvetke i blazseno novo leto i proszim podpora za Marijin liszt od vszeh sztranih v tom novem leti znova v imeni Marijinom. Br. Tadens Varazdin. Ne je szprejeto 1) ár je ne naznanjeno, odkod szo zgodbe vzeti; 2) ár zsvilenje szv. Antona nam lepse predposztavla od pizanih; 3) ár je ne szlovenszki presztavljeno. Polovica hrvacki, polovica szlovenszki — Zato nemore v szlovenszki liszt priti V peszni ne ga rythmike. — Lepo je nakanenje ne trbe za volo te szodbe volo zgübiti, nego falinge popraviti i znova szküsavati.

N. N. Cavaglia: Zgodba od Trezike je zse vu liszti popiszana. Ovo pride na krátci. Zsvilenje D. Bosco-ja je uredniki kalendara odposzlano.

Dári na szebestjanszko cerkev.

Na podobo skapulerszke Device Marije.

Racsun.

A) Dohodki:

Z Pecsarovec	94	20
Z Mostjanec	2	—
Z Bodonec	14	—
Z Poznanovec	9	92
Z Dankovec	16	96
Z Macskovec	6	86
Z Proszecske veszi	74	80
Z Salamenec	34	50
Z Ráznih krájov i N. N.	16	10
Vküp	269	34

B) Potroski:

Za podobo	100	—
Za vecsni poszvet	33	80
Za podlogo pod podobo	36	—
Na orgole	55	08
Vküp	224	88

269 34

— 224 88

44 46

osztane na ponávlanje velikoga oltára.

Na ponávláuje velikoga oltára.

N. N. z Topolovec	—	40
Zsóks Miklos z Salamenec	2	—
Bokan Jelepa z Bodonec	1	—
Verner Jula z Dankovec	1	—
Kerec Viktor z Proszécske Veszi	1	—
Ehman Ana z Mostjanec	2	—
V sparavci julija 1-ga	5	16
Jauk Karol z Szkakovec	10	—

V sparavci aug. 1-ga	4	—
Petrijam Janos od Szv. Szebestjana	5	—
Celec Karol	"	" 5 —
Santavec Jozsef	"	" 5 —
Zelko Ivan	"	" 5 —
Zelko Peter	"	" 5 —
Komin Treza	"	" 1 —
Szegeri Treza z Korovec	1	—
Varga Alojz z Tropovec	1	—
V sparavci szept. 1-ga	8	13
Tkalec Bara z Clevelanda	6	—
N. N. z Kanizske Ive	1	—
Ofer nov. 10-ga	24	13
Horvát Kata z Püconec	1	—
Janzsa Lena z Salamenec	5	—
Fujsz Mihál z Proszécske Vészi	1	—
Zsilavec Julia od Szv. Szebestjana	1	—
Jerjék Ana	"	" 1 —
Dec. 1-ga v sparavci	11	38
Jerjék Franc z Poznanovec	1	—
Gomboc Franz z Macskovec	2	—
Interes od penez	4	66

(Dale.)

Lübleni darovniki i nabiralci! Jezusovo Szrcé vam naj dá za milodáre i trüd na tom szveti milosceso, na ovom pa diko nebeszko.

Klekl Jozsef,
plebanos.